

www.oljan.fo

Jan Müller

02 - 10 - 2011

Høgna Hoydal - Samstarv um oljumening í Norðuratlantshavi

Samrøða. Herfyri vitjaði grønlendski vinnumálaráðharrin Ove Karl Berthelsen í Føroyum í sambandi við stóru ferðamannaráðstevnuna. Undir vitjanini nýtti hann eisini høvi til at hitta formannin í føroyska bróðurflokkinum, Høgna Hoydal fyri at tosa um framtíðar samstarv millum londini bæði. Høgna Hoydal hevur bæði sum tingmaður og fólkatingsmaður raðfest viðurskiftini millum Føroyar og Grønland høgt. Og tað ger hann ikki minni í dag, nú bæði londini í spenningi bíða eftir tí fyrsta lönandi oljufundinum. Oljan.fo setti teimum báðum stevnu á skrivstovuni hjá FOÍB á Bryggjubakka. Og sum vera man snúðu samrøðurnar seg um oljuvinnuna og móguleikarnar fyri samvinnu millum Føroyar og Grønland í framtíðini. Ove Karl er vinnumálaráðharri og umsitur eisini olju og ráevnismál. Samstarv er sjálvsagt Vit spurdu Høgna Hoydal, hvørjar tankar hann hevur gjørt sær um eitt oljusamstarv við Grønland í framtíðini, nú bæði londini leita eftir kolvetni! Eg havi samstarvað nógv við grønlendingar gjøgnum tíðina og eisini við Kuubik Kleist, landsstýrisformann. Havi altíð havt ta hugsjónina, at útnorðurlondini, Føroyar, Grønland og Ísland og fingi vit Norra við eisini, so var tað alt Norðuratlantshav eiga at samstarva politiskt um øll tey viðurskifti, sum hava við tilfeingi at gera, bæði tað livandi og olju, gass og mineralir. Ikki tí londini fara sjálvandi sjálvi at gera sínar lógir og útbjóðingar á egnan hátt - men tað er eisini so nógv tú kann samstarva um og harvið fáa enn meira burturúr á mest skynsama hátt. Her er ikki minst talan um tilbúgving, men eisini eiga vit at tosa um, hvussu vit skipa lóggávnar, tó at vit ikki fyri tað nýtast at hava tær somu. Haldi eisini vit eiga at tosa um, hvussu vit tacla teir mentanarligu, umhvørvisligu og sosialu spurningarnar í sambandi við eina oljuvinnu. Høgna Hoydal heldur tí, at londini kring Norðuratlantshavið eiga at havt eitt nógv tættari politiskt samstarv um spurningar, sum eisini viðvíkja oljuútviklinginum

og avleiðingunum av honum. Eitt øki Hann metir, at bæði Norðuratlantshavið og arktiska økið fara í framtíðini at vera eitt tað mest áhugverda økið fyri londini her men eisini hjá restini av heiminum. Broytt veðurlag ger, at tað koma nýggj landaøki undan í Arktis, har tað ber til at troyta tilfeingi av ymsum slag og vit fara at síggja nýggjar siglingarleiðir. Tí heldur hann, at Norðuratlantshavið og Arktis eiga at síggjast sum eitt øki, ein eind. Og tað er einki at ivast í, at tað, sum serliga grønlendingar, norðmenn og kanadiumenn eisini hava í umbúnað - at útvinna vinnuligt tilfeingi í einum umhvørvisliga so viðbreknum øki - er eisini nakað vit kunnu læra av. Arktis er sjálvandi meira viðbrekið men har taka seg eisini upp spurningar, sum nema við okkara umhvørvi. Vælsignilsi ella tað øvugta -Hvussu metir tú eitt møguligt føroyskt oljuævintýr? Eg havi altíð hildið, at olja bæði kann vera eitt vælsignilsi og tað øvugta. Tær fyrireikingar, sum hava verið gjørdar, tá vit hava bjóðað øki út, hava verið væl gjørdar tøkniliga, men eg haldi ikki, at vit hava gierað okkum nóg væl, tá hugsað verður um mentanina og arbeiðsmarknaðin. Vinnuliga avbjóðingin er, um vit finna olju, at vit mugu tryggja okkum, at tað ikki bara verður ein nýggjur blokkstuðul ella sum fiskivinnan, ið skal dominera alt, men at vit tryggja okkum, at inntøkurnar fara í ein grunn, soleiðis at renturnar koma framtíðar ættarliðum til gagns. Síðani er tað spurningurin, hvussu vit tacla sjálva vinnuna. Vit síggja, at leiting ávirkar arbeiðsmarknaðin, og vit risikera, at ein partur av fólkinum livir í eini oljuvinnu, sum gevur nóg av sær, meðan aðrar vinnur ikki klára seg í kappingini. Síðani er tað mentanarliga avbjóðingin. Fólkinu, sum koma at arbeiða her, mugu fáa eina útbúgving, so mítt boð er, at ein fyrireiking til oljuvinnuna má elva til bæði mentanarliga og útbúgvingarliga dubbing. Tað eru høvuðsamboðini, um oljan verður funnin og útvunnin, og sum vit vóna verður eitt vælsignilsi og ikki tað øvugta. Grunnur Høgni Hoydal vísir á, at hansara flokkur hevur stríðst leingi fyri at fáa ein búskapargrunn, sum skal tryggja, at ikkivarandi inntøkur til føroyska samfelagið fara í ein grunn, soleiðis at tað verða renturnar tú brúkar og ikki sjálvt grunnfæið. Tað ger, at oljan, sum ikki er varandi tilfeingi, kortini kann gerast ein varandi inntøka hjá føroyska samfelagnum. Hugsanin er so, at tað, sum kann fara úr grunninum, skal fara til rakstur av føroyska samfelagnum og har fyrst og fremst nýtast til íløgur í útbúgving og mentan, tað, sum ger okkum før fyri at fáa aðrar inntøkumøguleikar. Høgni Hoydal telist annars millum teirra, sum halda, at tað er rætt at brúka orku til at finna oljuna og taka hana upp, nú vit eiga hetta virðið - hóast heimurin fer yvir til grøna orku. Hetta tilfeingið heldur hann skal koma eini menning av føroysku tjóðini til gagns. Og hann heldur fram - Eg haldi ikki vit hava dugað nóg væl at viðgera mentanar- arbeiðs- og umhvørvisligu spurningarnar rundan um eina oljuvinnu. Men oljan er ikki funnin enn og tí verður eisini tíð til at taka hetta upp. Tíverri eru tað alt ov fá í samfelagnum, sum hava viðgjørt hesar spurningar í langa tíð, og eg haldi, at vit nú hava brúk fyri at fáa oljumálini aftur á politisku dagskránna. Oljan og loysing -Sær tú stórar oljukeldur í okkara undirgrund verða lykilin til einar sjálvstøðugar Føroyar. Í okkara flokki hava vit ongantíð tengt hesi saman. Tað er ikki ein mynd fyri einar sjálvstøðugar Føroyar. Vit hava í mong ár havt fisk og blokk. Nú fáa vit so bara

eina aðra inntøkukeiðu, sum kann nava tær neiðgu avleiðingarnar, at vit nava ov fáar inntøkukeldur. Hon kann gerast ov dominerandi og elvir ikki til nýskapan. Tað er einki at ivast í, at í teirri løtu Føroyar fáa ein nýggjan inntøkumøguleika, sum loysir upp fyri fleiri av teimum ivamálum, sum hava verið um okkara búskaparligu framtíð, kann tað fáa undirtøku fyri at fáa einar sjálvstøðugar Føroyar, men eg má siga sum er, at í teirri løtu oljan er funnin, og vit ikki hava avgreitt okkara ríkisrættarligu viðurskifti, tá kann tað skjótt henda, at Føroyar bara vera eitt ógvuliga materialistiskt orienterað samfelag. So oljan er ikki á nakran hátt ein lykil men kann blíva tað. Okkara mál fyri einar sjálvstøðugar Føroyar er ikki tengt at, um vit finna olju ella ikki. Í eini føroyskari stjórn fara vit at leggja dent á eitt ítøkiligt samstarv í Norðuratlantshavi og ikki bara tos. Vit skulu draga øll londini uppí hetta samstarvið sum so hevur Norðuratlantshavið sum miðdepil fyri øllum tí vit gera, har vit leggja størri dent á at samstarva innan mentan, útbúgving, arbeiðsmarknað, umhvørvi og á lóggávuøkinum sum heild. Vinnuligt samstarv millum Føroyar og Grønland er eisini eitt upplagt øki at gera nógvar meira við. Føroyskar fyrirtøkur og vinna hava longu gjørt sær nógvar royndir og bygt upp vitan og serfrøði. Í Grønlandi viðgera tey støðugt spurningin um, hvussu grønlandska fólkíð og vinnan ikki bara gerast áskoðarar til eitt móguligt oljuævintýr, har alt verður gjørt og framt av øðrum. Vit kunnu eisini nýta høvi, nú Grønland fer ígjøgnum somu umhugsanir og avgerðir, ið vit hava staðið við leingi at eftirmeta okkara val - Er tað nóg mikið og er tað nóg gott, sum vit hava gjørt í sambandi við okkara luttøku í vinnuni? Kunnu vit velja aðrar hættir at tryggja okkara samfeløgum vinnuliga menning og avkast í oljuvinnu? Oljan.fo og valið Oljan.fo fer í næstum at viðgera ymisk oljumál her heima og eisini spurningin um samstarv millum grønlendingar og føroyingar á oljuøkinum, har vit eitt nú práta við Magna Arge, formann í Oljuvinnufelagnum og stjóran og nevndarformannin í grønlandska arbeiðsgevarafelagnum. Vit tosa eisini við grønlandska og føroyska oljumálaráðharran, sum møttust í Føroyum herfyri. Oljan.fo fer eisini at seta hol á oljumálini sum heild, nú bæði ting og landsstýri skulu mannast av nýggjum og fáa sjónarmiðini hjá øllum teimum politisku flokkunum um framtíðina. Myndatekstur - Høgni Hoydal, formaður í Tjóðveldi saman við grønlandska oljumálaráðharranum, Ove Karl Berthelsen, sum vitjaði herfyri. Mynd oljan.fo/Jan Müller